Хеш-таблиці

Таблиця

Таблиця – це структура даних, яка дозволяє зберігати пари виду "ключ-значення (дані)".

Основні операції:

- додавання нової пари ключ-значення;
- пошук значення по ключу;
- видалення пари ключ-значення по ключу.

індекс	key	value 1	…	value k
0				
1				
2				
…				

Таблиця з прямою адресацією

index = key

key	value 1	…	value k

DirectAddressSearch(T, key)
    return T[key]

DirectAddressInsert(T, x)
    return T[x.key]=x

DirectAddressDelete(T, x)
    return T[x.key]=null

Хеш-таблиця

index = Hash(key)

$$Hash : U \to \{0, 1, 2, ..., M-1\}$$

$$M < |U|$$

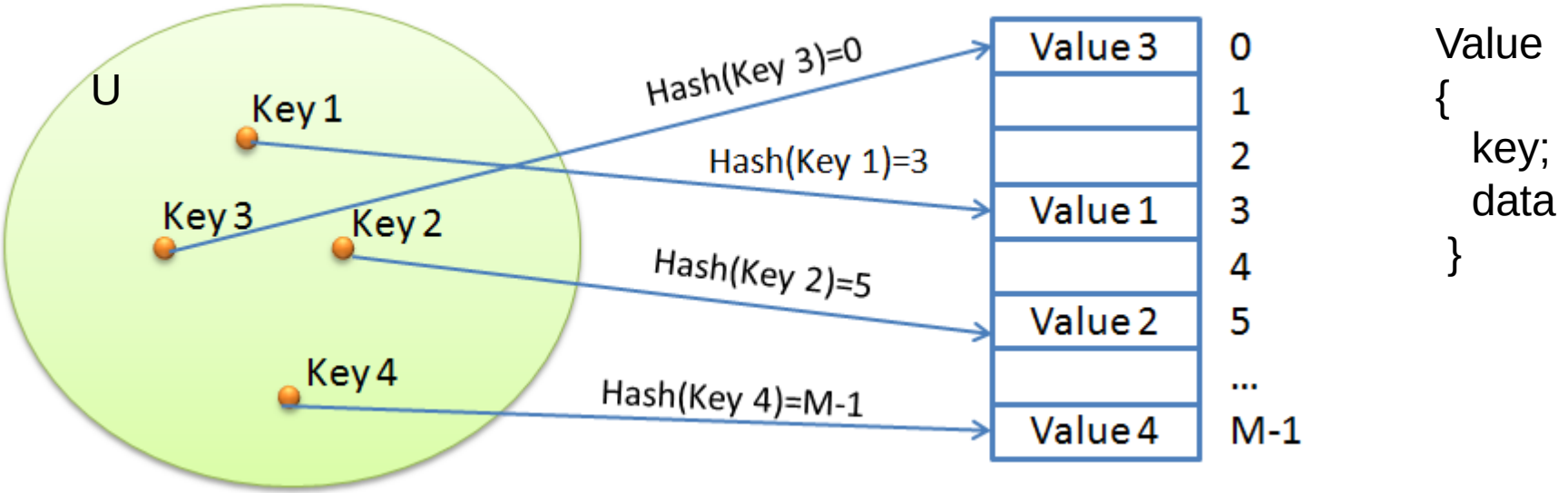

Хеш-функція

Хеш-функція (Hash function) – це функція, що перетворює значення ключа (наприклад: строки, числа, файла) в ціле число. Значення, що повертає хеш-функція називається хеш-кодом (hash code), контрольною сумою (hash sum) або хешем (hash) і застосовується в якості індекса хеш-таблиці. Весь процес отримання індексів хеш-таблиці називається *хешуванням*.

Основні вимоги до хеш-функцій:

Швидке обчислення хеш-коду по значенню ключа. Складність обчислення хеш-коду не повинна залежати від N – кількості елементів в хеш-таблиці.

Детермінованість. Для заданого значення ключа хеш-функція завжди повинна повертати одне й те саме значення.

Рівномірність. Хеш-функція повинна рівномірно заповнювати масив. Бажано, щоб усі хеш-коди формувалися з однаковою ймовірністю.

Приклади хеш-функцій

Метод ділення: $h(k) = k \bmod M$

Важливо правильно обрати M. Зазвичай обирають просте число, далеке від степені двійки.

Метод множення: $h(k) = [M \cdot \{k \cdot A\}]$,

де { } – дробна частина,

[ ] – ціла частина,

A – дійсне число, $0 < A < 1$,

Кнут запропонував в якості A використовувати число, зворотнє до золотого перетину:

$$A = \phi^{-1} = (\frac{\sqrt{5}-1}{2}) = 0,6180339887...$$

Приклади хеш-функцій (строки)

Нехай строка s містить символи s_0, s_1, …, s_{n-1}

Варіант 1: $h_1(s) = (s_0 + s_1 a + s_2 a^2 + \ldots + s_{n-1} a^{n-1}) \bmod M$

Варіант 2: $h_2(s) = (s_0 a^{n-1} + s_1 a^{n-2} + \ldots + s_{n-2} a + s_{n-1}) \bmod M$

В якості a рекомендують обирати просте число, що приблизно дорівнює кількості символів у вхідному алфавіті

Універсальне хешування

(застосування набору хеш-функцій)

Колізія

Колізія – це збіг значень хеш-функції для двох різних ключів.

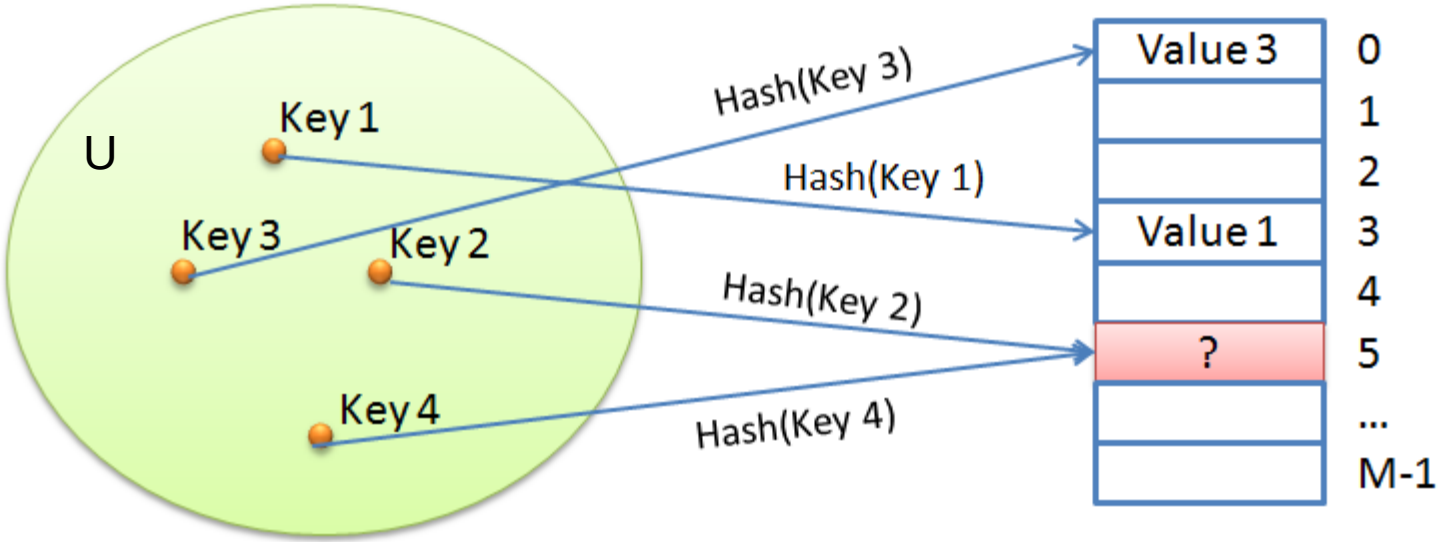

Hash(Key 2) = Hash(Key 4)

Способи вирішення колізій:

Метод ланцюжків (Chaining, відкрите хешування).

Елементи з однаковим значенням хеш-функції об’єднують у зв’язний список. Покажчик на список зберігають у відповідній чарунці хеш-таблиці.

Відкрита адресація (Open addressing, закрите хешування).

У кожній чарунці хеш-таблиці зберігають не покажчик на зв’язний список, а один елемент (ключ, значення). Якщо чарунка з індексом hash (key) зайнята, то здійснюють пошук вільної чарунки в наступних позиціях таблиці

Метод ланцюжків (Chaining)

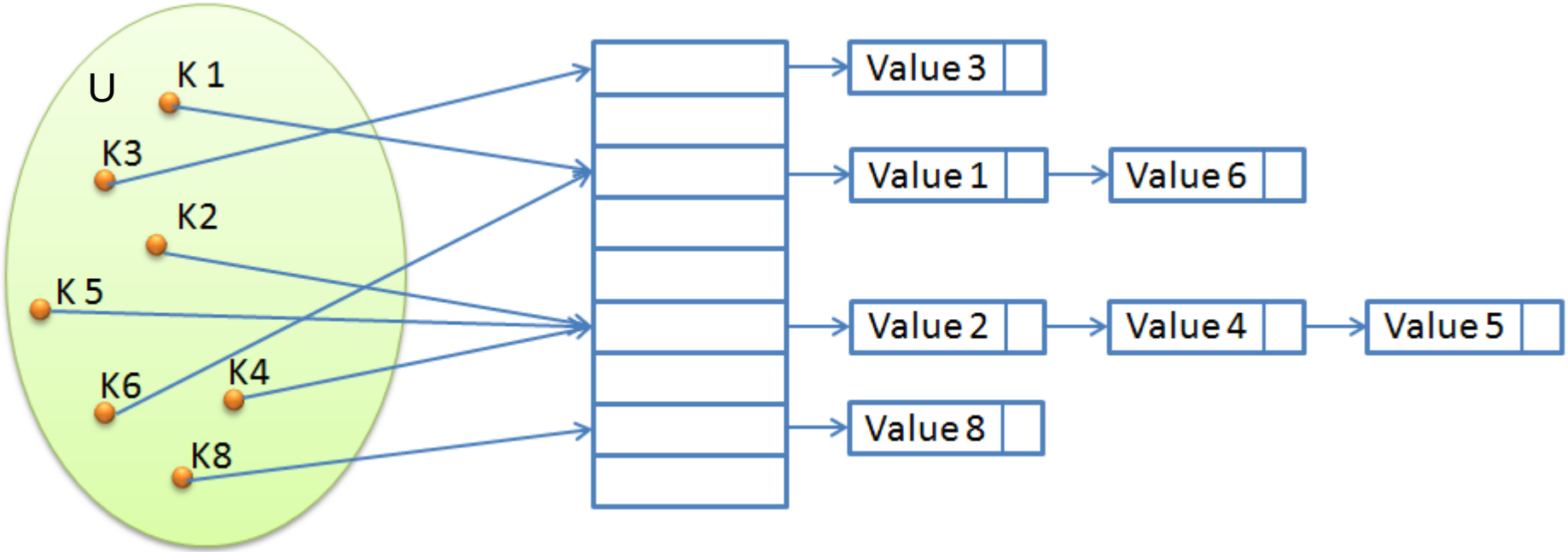

Відкрита адресація (Open addressing)

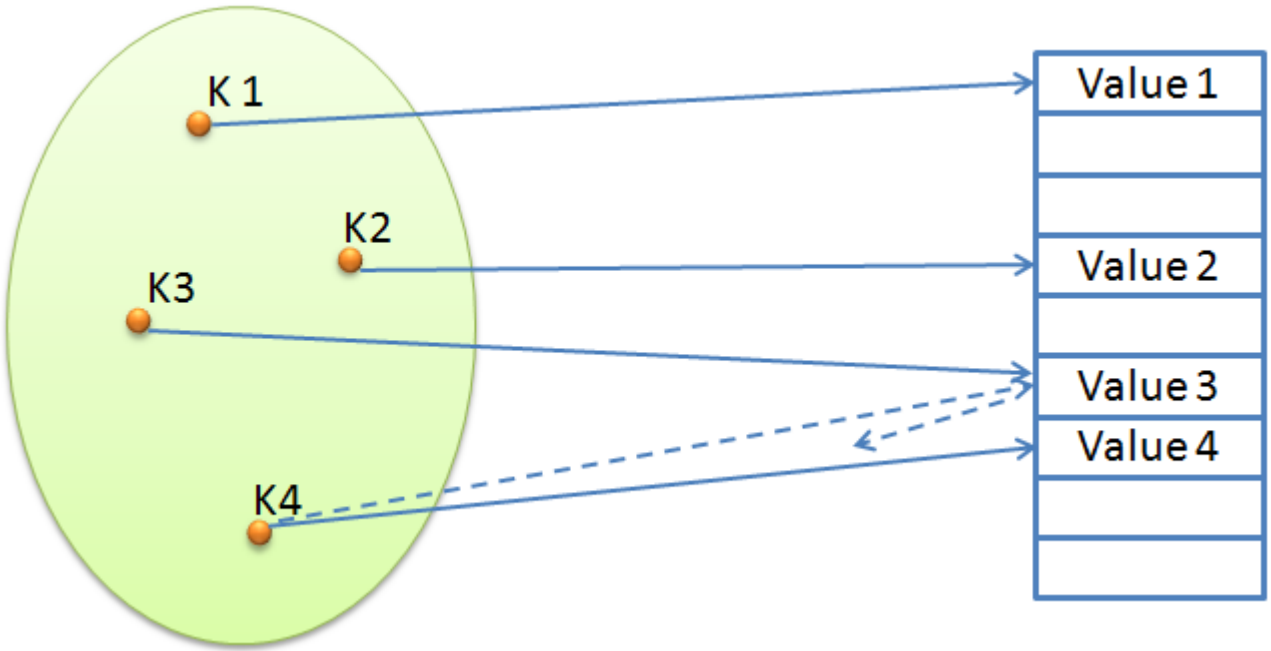

Hash(Key 4) = Hash(Key 3)

Послідовність проб

- Лінійне хешування (linear probing)

$$h(k,i) = (h'(k) + i) \bmod m$$

- Квадратичне хешування

$$h(k,i) = (h'(k) + c_1 i + c_2 i^2) \bmod m$$

- Подвійне хешування.

$$h(k,i) = (h_1(k) + i h_2(k)) \bmod m$$

```
HashInsert(T, k)
1  i ← 0
2  repeat j ← h(k, i)
3      if T[j] = NIL
4          then T[j] ← k
5               return j
6          else i ← i + 1
7      until i = m
8  error "Хеш-таблиця переповнена"
```

```
HashSearch(T, k)
1  i ← 0
2  repeat j ← h(k, i)
3      if T[j] = k
4          then return j
5      i ← i + 1
6      until T[j] = NIL або i = m
7  return NIL
```

Проблема видалення елементів

Застосовуючи відкриту адресацію, у разі видалення ключа із чарунки не можна просто позначити її NIL. Інакше в послідовності проб для деякого ключа з’явиться порожня чарунка, а це призведе до неправильної роботи алгоритму пошуку. Для вирішення даної проблеми слід позначити чарунку, яку видаляють, деяким спеціальним значенням «Deleted», а у методі пошуку продовжувати пошук у разі виявлення цього позначення, у методі вставки – вставляти на його місце.

Коефіцієнт заповнення хеш-таблиці *(load factor, fill factor)* α – відношення числа N елементів хеш-таблиці до розміру таблиці M (середнє число елементів на одну чарунку таблиці)

$$\alpha = N / M.$$

Від цього коефіцієнта залежить середній час виконання операцій додавання, пошуку й видалення елементів.

Час роботи

	Лучший случай.	В среднем. Метод цепочек.	В среднем. Метод открытой адресации.	Худший случай.
Поиск	$O(1)$	$O(1+\alpha)$	$O\left(\frac{1}{1-\alpha}\right)$	$O(N)$
Вставка	$O(1)$	$O(1+\alpha)$	$O\left(\frac{1}{1-\alpha}\right)$	$O(N)$
Удаление	$O(1)$	$O(1+\alpha)$	$O\left(\frac{1}{1-\alpha}\right)$	$O(N)$

Застосування хеш-таблиць

- Асоціативні масиви та словники в мовах програмування
- Таблиці символів в компіляторах та інтерпретаторах
- Реалізація структури даних множини (Set)
- Індекси в базах даних
- Деякі реалізації кеш-пам’яті – пам’яті зі швидким доступом